

Коментари на нацрт Правилника о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда

У вези са јавним консултацијама објављеним на Интернет страни Републичке агенције за електронске комуникације поводом нацрта Правилника о минималном садржају, нивоу детаљности и начину објављивања стандардних понуда, Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д., износи следеће коментаре и сугестије.

У члану 1. нацрта Правилника иза речи „међуповезивање“ предлажемо у циљу усклађивања са називима стандардних понуда на начин на које се исте дефинисане у чл. 64. ЗЕК-а, да се избрише зарез и уместо тога унесе „и“, а иза речи „приступ“ да се унесу речи „као и стандардних понуда за“.

Имајући у виду одредбе члана 2. нацрта Правилника, поставља се питање у којој је мери исти усклађен са одредбама чл. 64. ЗЕК-а. Наиме, ЗЕК изричито предвиђа обавезу сачињавања и објављивања стандардне понуде - само за стандардну понуду за рашчлањени приступ локалној петљи, под условом је оператор са ЗТС проглашен на велепродајном тржишту приступа елементима мреже и повезаним средствима.

Кад је у питању стандардна понуда за међуповезивање и приступ, обавеза објављивања података односи се на одређене податке (рачуноводствене податке; техничке спецификације; карактеристике мреже, услове понуде и коришћења, укључујући ограничења; рокове важења понуде и цене) и обавезу објављивања ове понуде има само онај оператор са ЗТС коме је наметнута обавеза недискриминаторног поступања. С обзиром, да наведене законске одредбе праве разлику између ове две стандардне понуде, сматрамо да то мора бити испоштовано и у нацрту Правилника.

Имајући у виду изнето, у члану 2. ст. 1. нацрта Правилника предлажемо да се брише „из члана 1. овог правилника“ а уместо тога да се унесу речи „за међуповезивање и приступ“, јер како смо већ навели садржај ове одредбе нацрта Правилника не може се односити и на стандардну понуду за локалну петљу имајући у виду садржај чл. 64. ст. 3. ЗЕК-а. С тим у вези, требало би избрисати тачку 3. у ставу 2. члана 2. нацрта Правилника.

Законом о електронским комуникацијама (ЗЕК) чланом 145. предвиђено је да до доношења акта из члана 59. ЗЕК-а утврђују се тржишта која подлежу претходној регулацији. Чланом 59. ЗЕК предвиђено је да Агенција на основу анализе тржишта одређује релевантна тржишта која подлежу претходној регулацији.

Обзиром да је Агенција у току маја месеца спровела јавну расправу о релевантним тржиштима подложним претходној регулацији и да до данас није усвојена Одлука о утврђивању тржишта подложних претходној регулацији на овај начин прејудуцира се да ће Агенција за сва тржишта наведена у члану 145. ЗЕК утврдити да треба да буду тржишта подложна претходној регулацији.

Сагледавајући значење дефиниција датих у члану 3. нацрта Правилника и значење истих термина из чл. 4. али и других одговарајућих одредби ЗЕК-а, сматрамо да постоји неусклађеност појединих, тако што се проширује њихово значење и у крајњој линији мења исто, што према нашем мишљењу није исправно (нпр. код значења термина „колокација“ унет је другачији циљ (сврха) колокације, јер

је према чл. 4. тачка 22. ЗЕК-а циљ колокације је смештај и повезивање електронске комуникационе опреме оператора, док је према тачки 1. чл. 3. нацрта Правилника циљ коришћење велепродајних услуга оператора са ЗТС и др.).

У складу са већим изнетим примедбама у погледу садржаја одредби чл. 1. и 2. нацрта Правилника, сматрамо да није исправно дато значење термина „оператор са ЗТС“ дат у тачки 4. чл. 3. нацрта Правилника. Према чл. 62. ст. 2. ЗЕК оператор са ЗТС мора имати најмање једну обавезу из чл. 63 ЗЕК-а, али то не мора бити нужно ни обавеза објављивања података, ни обавеза недискриминаторног поступања.

Предлажемо да се појмови из члана 3. став 1. тачка 1) и 6) „колокација“ и „позив“ бришу с обзиром да су исти већ дефинисани чланом 4. став 1. тачка 22) и 49) Закона о електронским комуникацијама те није потребно поново Правилником утврђивати значење ових појмова.

Имајући у виду да поједине дефиниције ограничавају понуду одређених услуга, неопходно је додатно прецизирати да се наведени појмови искључиво користе у сврху овог правилника (нпр. изнајмљене линије се не обезбеђују само операторима), а пре свега, термине који су наведени у овом нацрту правилника и који су већ дефинисани у ЗЕК-у треба ускладити са ЗЕК-ом.

Дефиницију за услугу оригинације позива као такву треба брисати, јер није реч о једној услузи (постоји више услуга), или преформулисати на одговарајући начин, с обзиром на то да је директно у вези са могућностима избора и предизбора оператора и сходно томе не односи на све крајње кориснике.

Сличан коментар је и за дефиницију за услугу терминације позива – предлаже се брисање дефиниције, јер је непрецизна и такође, није реч о једној услузи.

Потребно је егзактније дефинисати тачку разграничења а не на начин предложен у нацрту где је *тачка разграничења физичка тачка која представља тачку разграничења међусобне одговорности оператора са ЗТС и оператора корисника*.

Према нашем мишљењу, **ст. 1. чл. 4.** нацрта Правилника прејудуцира садржај будућег решења о одређивању оператора са ЗТС. Поред тога, ЗЕК не предвиђа да уколико оператор са ЗТС мора објавити стандардну понуду, да он обавезно мора имати и обавезу да цене заснива на трошковном принципу. Напротив, ЗЕК изричито предвиђа да оператору мора бити минимално једна и то било која обавеза од обавеза из чл. 63. ЗЕК-а. Значи, да ЗЕК не предвиђа нужну примену било које обавезе, нити обавезно повезивање одређених обавеза оператору са ЗТС. Из изнетих разлога, сматрамо да став 1. чл. 4. нацрта Правилника треба избрисати.

Такође, сматрамо да овим правилником Агенција нема право да прописује да се цене заснивају на трошковном принципу обзиром да се обавезе оператора са ЗТС уређују решењем Агенције и као и да ЗЕК прописује да се оператору са ЗТС одређује најмање једна обавеза из члана 63. ЗЕК-а (што не мора да буде обавеза утврђивања цена на трошковном принципу), а што се утврђује након анализе тржишта.

Предлажемо да се став 3. брише с обзиром да ову одредбу већ садржи члан 64. став 5. Закона.

Сматрамо да став 4. није у потпуности усклађен са чланом 64. Закона којим је, између осталог предвиђен начин објављивања стандардних понуда за међуповезивање и приступ и рашчлањени приступ локалној петљи. Наиме, у складу са одредбама овог члана Закона оператор са ЗТС је у обавези да објави стандардну

понуду у предвиђеном року на захтев Агенције. У том смислу мишљења смо да је овај став потребно допунити речима „на захтев Агенције у року предвиђеним Законом.“

Мишљења смо да одредбе ЗЕК-а не дају овлашћење Агенцији да захтева да се стандардна понуда достави Агенцији 15 дана пре њеног објављивања на Интернет страници оператора са ЗТС, како је то предвиђено у ст. 5. чл. 4. ЗЕК-а. ЗЕК предвиђа само да је такав оператор дужан да у року од 60 дана од дана пријема захтева РАТЕЛ-а сачини и објави стандардну понуду (чл. 64. ст. 2. и 3.). Из изнетих разлога предлажемо да се брише ст. 5. чл. 4. нацрта Правилника.

У тачки 2) и 5) у ставу 4. чл. 5. нацрта Правилника предлажемо уместо речи „осигурања“ да се унесе реч „обезбеђења“. Такође, предлажемо да се у ст. 5. чл. 5. на крају тачке 2) унесу речи „или другог средства обезбеђења плаћања“.

Предлажемо да се поред већ дефинисаних општих одредби стандардне понуде и комерцијалних услова стандардне понуде правилник допуни као што следи:

- услови под којим оператор са ЗТС може одбити захтев
- накнаде у случају одустајања оператора корисника од већ уговореног захтева
- начин измене техничких параметара услуге

У члану 6. став 3, тачка 3) потребно је брисати речи „ниво услуге која се пружа – *SLA (Service Level Agreement)*“, јер појам *SLA* као такав подразумева закључивање посебног уговора о нивоу квалитета услуге који може бити закључен на комерцијалној основи, што не треба и не може да буде предмет „стандардне“ понуде.

Сходно томе и у даљем тексту правилника, не може се користити термин *SLA (Service Level Agreement)* као такав и предлажемо да се брише. У супротном, мора се прецизно дефинисати значење и употреба тог термина у оквирима овог правилника.

Такође, у члану 6. став 3. тачка 1) подтачка 1.5. предлажемо да се дода реч експлоатациони, тако да гласи:

„остали технички и експлоатациони услови који су неопходни за међуповезивање (преносни пут, смештај опреме и др.)“

У истом члану у тачки 2) предлажемо брисање речи „тачке“ у загради и уместо исте да стоји „успостављање водова за међуповезивање“.

Сматрамо да је потребно додати и нову тачку 4) Измене у комуникационој мрежи оператора са ЗТС.

У ставу 5. овог члана, тачка 1) уместо речи „тачка за међуповезивање“ треба да стоји реч „приступних тачака за међуповезивање“, јер пре успостављања међуповезивања не могу бити познате „тачке за међуповезивање“. Такође, уколико би се и користио наведени термин потребно је увести дефиницију за исти.

Везано за члан 7. важи исти коментар као и за члан 6. став 3, тачка 3) тј потребно је брисати речи „ниво услуге која се пружа – *SLA (Service Level Agreement)*“.

У вези са чланом 8. и 9. предложеног нацрта Правилника се разматрају две стандардне понуде и то стандардна понуда за услугу приступа елементима мреже и припадајућим средствима и стандардна понуда за услугу рашчлањеног приступа локалној петљи при чему је при разматрању Одлуке о тржиштима подложним

претходној регулацији у мају 2011. године од стране Агенције достављен само један Извештај као предмет јавне расправе и то Извештај о анализи велепродајног тржишта приступа елементима мреже и припадајућим средствима (укључујући дељени и потпуни приступ локалној петљи). Самим тим сматрамо да ако је анализа рађена за велепродајно тржиште приступа елементима мреже и припадајућим средствима укључујући и рашчлањени приступ локалној петљи то јест нису рађене појединачне анализе тржишта за приступ инфраструктури (кабловској канализацији и колокацији) ван контекста коришћења рашчлањеног приступа локалној петљи није могуће ни Правилником уводити одвојене стандардне понуде, већ конципирати само једну понуду тј. Стандардну понуду за услугу рашчлањеног приступа локалној петљи чији елементи могу бити повезани са приступом елементима мреже у оној мери у којој то реализација услуге рашчлањеног приступа захтева.

Предлажемо брисање члана 9 и измену члана 8 у мери у којој је за реализацију рашчлањеног приступа неопходно дефинисање услуге колокације и закупа инфраструктуре. Поред тога, опреза ради, у случају да не усвојите овај наш предлог предлажемо да се у члану 9. став 2. тачка 2. бришу речи "виртуелна или удаљена колокација" имајући у виду дефиницију појма „колокација“ из нацрта Правилника.

С обзиром на то да се не ради о међуповезивању „мрежа“, у члану 8. став 3., тачка 5), сматрамо да реч „мрежа“ треба брисати, или брисати целу алинеју.

Мишљења смо да Стандардном понудом за услуге изнајмљивања линија могу бити обухваћени само традиционалне изнајмљене линије које су и биле предмет Извештаја о анализи велепродајног тржишта изнајмљених линија и никако није могуће овом понудом обухватити и друге услуге преноса података (ИП-ВПН, етернет, дарк фибер) које је у горе поменутом Извештају Агенција идентификовала као услуге функционално еквивалентне услузи традиционалне изнајмљене линије, тј. сматране су супститутом за услугу традиционалних изнајмљених линија (Извештај о анализи велепродајног тржишта изнајмљених линија, члан 3.2 Супституција на страни тражње).

Самим тим неопходно је брисати последњи став члана 10. обзиром да се у стандардну понуду могу укључити само традиционалне изнајмљене линије и никако ИП-ВПН и Етернет услуге које нису део велепродајног тржишта које подлеже претходној регулацији.

У члану 10. став 3. тачка 2. подтачка 2.1., није јасно шта се конкретно подразумева да стандардна понуда треба да обухвати, јер навођење свих прикључних тачака није могуће, просто је логика услуге другачија. Поред тога, термин прикључна тачка је у нацрту правилника везан искључиво за међуповезивање. Нејасно је да ли то значи да ће и изнајмљивање линија бити само у сврху међуповезивања?

У члану 11. став 3. предлажемо брисање тачке 1) или тачно навођење шта се подразумева под архитектуром ове услуге? Такође, у овом члану предлажемо брисање тачке 6) с обзиром да није јасно на коју се мрежну платформу мисли. Сматрамо да мора да буде прецизно дефинисано на шта регулатор мисли када се каже мрежна платформа.

Према нашем мишљењу ст. 1. чл. 12. нацрта Правилника није у потпуности у складу са садржајем чл. 64. ст. 2, 3, 6, и 7. ЗЕК-а, те сматрамо да се наведена одредба нацрта Правилника треба ускладити са ЗЕК-ом. Наиме, ЗЕК предвиђа да ће Агенција донети и објавити стандардну понуду у случају да оператор не сачини и не објави стандардну понуду по захтеву Агенције или у случају да стандардна понуда

није у складу са управо овим правилником на који износимо коментаре (а не уколико иста није у складу са другим актима РАТЕЛ-а).

На крају става 2. чл. 12. уместо речи „сам иницирати њену измену“ предлажемо да се унесу „је самостално мењати и допуњавати“.

У вези става 3. чл. 12. нацрта Правилника, истичемо да РАТЕЛ нема изричито овлашћење из ЗЕК-а да води регистар стандардних понуда, тако да предложемо брисање става 3. чл. 12. нацрта Правилника.

Поред коментара на изнете чланове нацрта Правилника предлажемо да се посебним одредбама у циљу правне сигурности предвиди одредба да, уколико Агенција у поступку преиспитивања решења из члана 62. став 4. Закона донесе одлуку о укидању обавезе објављивања одређених података и недискриминаторског поступања приликом пружања услуга на релевантном тржишту, даном ступања на снагу те одлуке престаје да важи обавеза објављивања стандардне понуде за међуповезивање и приступ односно рашчлањени приступ локалној петљи као и да та стандардна понуда наведеним даном престаје да производи правно дејство.

Мишљења смо да би нацрт Правилника требало допунити и роком у коме треба да се постојећи уговори о интерконекцији, као и уговори о приступу локалној петљи, ускладе након објављивања стандардне понуде за међуповезивање и приступ, односно стандардне понуде за рашчлањени приступ локалној петљи, у зависности од случаја. Мишљења смо да тај рок не би могао да буде краћи од 60 дана од дана објављивања стандардне понуде, а сачињене и објављене по захтеву РАТЕЛ-а, имајући у виду ст. 6. чл. 54. и чл. 64. ЗЕК-а.

„ТЕЛЕКОМ СРБИЈА“ а.д.